Irena Pyka
Akademia Ekonomiczna im. Karola Adamieckiego w Katowicach

NADZWYCZAJNE INSTRUMENTY BANKÓW CENTRALNYCH W REGULOWANIU STABILNOŚCI SEKTORA BANKOWEGO W UNII EUROPEJSKIEJ

Wstęp

Stabilność sektora bankowego w Unii Europejskiej została zagrożona w sposób nieoczekiwany pod wpływem globalnego kryzysu finansowego. Skutki tego kryzysu okazały się bowiem bardzo rozległe przestrzennie i sektorowo. Kryzys finansowy XXI w. pojawił się pierwotnie w Stanach Zjednoczonych, ale rozprzestrzenił na większość państw gospodarki światowej. Rozpoczął się na rynku kredytów *subprime*, natomiast uzewnętrznił w działalności depozytowo-kredytowej banków komercyjnych, na rynku międzybankowym, walutowym, na rynku akcji, funduszy inwestycyjnych oraz w sferze realnej.

Szeroki zakres zarażenia globalnym kryzysem finansowym spowodował, że została zagrożona stabilność finansowa gospodarki światowej. W proces przywracania równowagi globalnej włączyły się międzynarodowe instytucje finansowe, a także rządy i władze monetarne większości państw gospodarki światowej. W sektorze finansowym największe „wsparcie" otrzymały instytucje kredytowe. Parafrazując przedstawicieli wolnej bankowości, można powiedzieć, że kryzys globalny przetrwały najlepiej, chociaż same go spowodowały.

Specyficzny syndrom wspierania stabilności sektora bankowego powstał w Unii Europejskiej.

Europejski Bank Centralny zastosował niekonwencjonalne instrumenty regulowania stabilności sektora bankowego strefy euro. Narodowe banki centralne wspierały sektor bankowy w koordynacji z władzą wykonawczą. Natomiast banki centralne państw członkowskich spoza strefy euro reagowały indywidualnie, zachowując swą niezależność instytucjonalną, wspieraną „pakietami pomocowymi" rządów.

Opracowanie koncentruje się na analizie niekonwencjonalnych instrumentów finansowych skierowanych do sektora bankowego Unii Europejskiej. Dokumentacja faktów stanowi przesłankę identyfikacji i ekspozycji nadzwyczajnych instrumentów regulowania stabilności finansowej w globalnej gospodarce światowej. Celem podstawowym opracowania jest ocena roli, jaką pełnią one w polityce monetarnej banku centralnego realizowanej w warunkach niestabilności globalnego sektora bankowego o dużej wrażliwości na zarażenia kryzysami finansowymi.

1. Niestandardowe instrumenty polityki monetarnej Europejskiego Banku Centralnego

Problemy sektora bankowego strefy euro rozpoczęły się z opóźnieniem w stosunku do zaburzeń powstałych na rynku finansowym w Stanach Zjednoczonych. Uzewnętrzniły się w narastającym braku zaufania instytucji kredytowych wobec siebie, generując na rynku międzybankowym wysoką zmienność stóp procentowych. Z tego powodu 8 października i 23 listopada 2007 r. EBC ogłosił za pośrednictwem serwisów informacyjnych, że wzmocni politykę dostarczania płynności w strefie euro i że będzie sterował płynnością w celu utrzymania stóp procentowych krótkoterminowych na poziomie zbliżonym do minimalnej oferowanej stopy procentowej (*Raport Roczny EBC* 2007, s. 108). Realizując wyznaczone działania, zwiększył skokowo skalę operacji otwartego rynku na jesieni 2007 r.

Rozwijający się globalny kryzys finansowy spowodował jednak dalsze napięcia na rynku pieniężnym strefy euro. Pojawiły się one nie tylko w segmencie krótkoterminowych, ale również długoterminowych transakcji międzybankowych, co spowodowało, że w Eurosystemie zwiększył się udział refinansowania banków poprzez dłuższe trzymiesięczne operacje otwartego rynku. EBC przeprowadzał też działania specjalne służące złagodzeniu napięć powstałych na rynku pieniężnym strefy euro. Kontynuację polityki dostarczania płynności EBC potwierdził 14 stycznia 2008 r. oznajmiając, że będzie ją prowadził tak długo, jak długo będzie to konieczne (*Raport Roczny EBC* 2007, s. 108). W zakresie dostarczania płynności EBC ponadto (Pruski 2009, Miruszewski 2009, s. 153-165):

- w ramach Main Refinancing Operations, jesienią 2008 r. zlikwidował barierę w dostarczaniu ilości środków płynnych przy zachowaniu stałej stopy procentowej,
- wprowadził w strefie euro dolarowe aukcje TAF, wykorzystując linie swapowe z Fed i innymi bankami centralnymi (jesień 2008),
- poszerzył zakres instrumentów finansowych stosowanych do zabezpieczenia dla transakcji banków z bankiem centralnym (jesień 2008).

Rada Prezesów EBC wykorzystała dodatkowo kanał stopy procentowej w regulowaniu transakcji rynku pieniężnego strefy euro. Wobec utrzymujących się

w 2007 r. rosnących zagrożeń inflacyjnych dokonała dwukrotnie podwyżki głównej stopy procentowej, w marcu i w czerwcu po 25 punktów bazowych. W efekcie podjętych decyzji minimalna stopa operacji refinansujących w strefie euro utrzymała się na poziomie 4%. Jednak w drugim półroczu 2007 r. Rada EBC pozostawiła podstawowe stopy procentowe bez zmian. Również w pierwszej połowie 2008 r. Rada EBC nie zmieniała poziomu stóp procentowych. W lipcu natomiast podjęła decyzję o ich podwyżce (o 25 punktów bazowych, do poziomu 4,25%).

W drugiej połowie 2008 r. nastąpiło wyraźne pogorszenie koniunktury w strefie euro. Kryzys finansowy przeniknął do sfery realnej państw członkowskich strefy euro w znacznie szerszym zakresie, niż początkowo zakładano. W III kwartale realny PKB spadł w niej o 0,2% (w ujęciu m/m), głównie wskutek gwałtownego pogorszenia sytuacji w bilansie handlowym. EBC dokonał więc serii cięć na niespotykaną wcześniej skalę – w sumie o 325 punktów bazowych. Pierwsze poważne spadki stóp procentowych w Eurosystemie nastąpiły w okresie październik 2008 – marzec 2009 r. W tym czasie nastąpiła w strefie euro;

- redukcja stopy repo (redukcje o 275 punktów bazowych) do 1,50% – do najniższego poziomu w historii i w warunkach kryzysu finansowego oraz spowolnienia gospodarczego,
- dostosowywanie stopy depozytowej i kredytowej do bieżącej sytuacji rynkowej oraz sytuacji sektora bankowego, początkowo EBC zawężał spread między nimi, a jesienią 2008 r. ponownie rozszerzył,
- obniżka stopy overnight znacząco poniżej głównej stopy repo, w kierunku stopy depozytowej.

W komunikacie EBC po posiedzeniu styczniowym w 2009 r. zawarto też intencję orientowania się na obniżenie stawki EURIBOR 3M (Pruski 2009). Ponadto EBC w warunkach kryzysu finansowego rozpoczął dostarczanie bankom, w ramach podstawowych operacji refinansujących, nieograniczonych funduszy po stawce oprocentowania 1,0%. Dostęp do kredytów refinansowych oraz działania stymulacyjne w sektorze bankowym strefy euro okazały się bezprecedensowe w historii jej funkcjonowania. Wsparcie EBC nie przekroczyło jednak zakresu jego uprawnień wynikających z prowadzonej polityki monetarnej. Pomimo to stale rosły oczekiwania członków strefy euro na specjalny pakiet działań EBC, który w większym stopniu byłby porównywalny z pomocą FED na amerykańskim rynku finansowym.

W maju 2008 r. Rada ECOFIN zaktualizowała wytyczne UE o wzmocnieniu uzgodnień o stabilności finansowej przyjętych w październiku 2007 r. Na jej podstawie 1 czerwca 2008 r. weszło w życie Porozumienie o współpracy (Memorandum of Understanding – MoU) transgranicznej stabilności finansowej zawarte pomiędzy poszczególnymi organami władzy nadzorczej w państwach członkowskich UE, ministerstwami finansów i bankami centralnymi. W konsekwencji podjętych wspólnych działań przede wszystkim powstała inicjatywa zmian do dyrektywy w sprawie gwarantowania depozytów; 15 października 2008 r. została przy-

jęta dyrektywa zakładająca, że do czerwca 2009 r. zostanie zwiększony poziom obowiązkowej ochrony depozytów indywidualnych do 50 000 euro, a następnie do wysokości 100 000 euro do końca 2010 r., chyba że Komisja stwierdzi, iż byłoby to niewłaściwe. Jednocześnie na posiedzeniu Rady Europejskiej w dniach 15-16 października 2008 r. określono wspólne warunki dla interwencji państw członkowskich, także w zakresie gwarancji finansowania i rekapitalizacji banków. Zatwierdziło je wszystkie 27 państw członkowskich UE (*Raport Roczny EBC* 2008, s. 169).

2. Niestandardowe instrumenty wsparcia sektora bankowego w Unii Europejskiej

Analizując instrumenty stabilności finansowej w strefie euro, należy zauważyć, że pomocy sektorom krajowym udzielały również narodowe banki centralne wspomagane w swych decyzjach działaniami rządowymi.

W Niemczech powodem zarażenia sektora bankowego było jego silne zorientowanie na międzynarodowy rynek finansowy. Program pomocy bankom niemieckim został zaprezentowany 13 października 2008 r. Fundamentem niemieckiego programu pomocy stał się Specjalny Fundusz Stabilizacji Rynków Finansowych. Na fundusz ten przeznaczono 480 mld euro skierowanych na zapewnienie stabilności bankom, instytucjom ubezpieczeniowym i funduszom emerytalnym. Fundusz podlega nadzorowi federalnego ministerstwa finansów, a jego wykorzystanie stało się funkcją potrzeb podmiotów finansowych w Niemczech. Zgodnie z przyjętymi regulacjami środki Funduszu mogą być wykorzystywane na (Wefers 2008):

- gwarancje na zobowiązania dla 30 niemieckich instytucji finansowych (zarezerwowana kwota 400 mld euro), jednak mogą one być udzielane tylko bankom dobrze rokującym na przyszłość,
- rekapitalizację instytucji finansowych, Fundusz może uczestniczyć w rekapitalizacji w formie udziałów lub cichych rezerw, górna granica dla pojedynczego banku lub instytucji finansowej nie może przekroczyć 10 mld euro,
- przeniesienia ryzykownych aktywów instytucji finansowych nabytych przed 13 października 2008 r. na Fundusz,
- zabezpieczenia ryzykownych aktywów instytucji finansowych przez Fundusz.

Na cele rekapitalizacji i zabezpieczenia ryzykownych pozycji przeznaczono 70 mld euro, zastrzeżono jednak, że jest możliwe przekroczenie tej sumy o 10 mld euro. Dodatkowo na realizację gwarancji zabezpieczono 20 mld euro (Żabińska 2009, s. 124-128).

Zbliżoną politykę wsparcia sektora bankowego prowadziły wszystkie banki krajowe strefy euro. Należy jednak podkreślić, że pakiety wsparcia w znacznej mierze były warunkowane stopniem zarażenia sektora bankowego i determinacją w pomocy słabnącej gospodarce.

Francja w ramach wspólnego europejskiego planu pomocy przeznaczyła 320 mld euro na gwarancje dla pożyczek międzybankowych i 40 mld euro na dokapitalizowanie banków (Gazeta 2009). Gotowość do wsparcia banków kwotą 85 mld euro i 15 mld euro na ich dokapitalizowanie wyraził rząd Austrii. Grecja zaoferowała 28 mld euro na pomoc finansową dla systemu bankowego. Rząd Hiszpanii zapewnił gwarancje do 100 mld euro dla nowych długów banków. Holandia stworzyła możliwość wprowadzenia gwarancji na pożyczki międzybankowe o wartości 200 mld euro, a ING otrzymał 10 mld euro wsparcia. Portugalia przeznaczyła 4 mld euro na dokapitalizowanie banków oraz plan nacjonalizacji jednego z nich. Włochy zobowiązały się do wsparcia sektora bankowego w wysokości 40 mld euro). Wielka Brytania na wsparcie płynności systemu bankowego przeznaczyła 200 mld funtów, 250 mld funtów na udzielenie gwarancji i 50 mld funtów na dokapitalizowanie i objęcie udziałów w ośmiu największych bankach (Komisja Nadzoru 2009). Jednocześnie Bank Anglii, pozostający instytucjonalnie niezależny od EBC, w okresie kryzysu finansowego koncentrował się na:

- operacjach dostarczania płynności na rynku międzybankowym,
- redukcji stopy procentowej do historycznie niskiego poziomu 0,50% (marzec 2009 r.),
- agresywnej polityce monetarnej i jej rozluźnieniu ilościowym.

Bank Anglii przekazał więc do dyspozycji systemowi bankowemu wiele instrumentów wspierających ich płynność, podczas gdy rząd wprowadził system ochrony depozytów i gwarancji zadłużania banków oraz znacjonalizował lub dokapitalizował cztery instytucje finansowe, którym groziła niewypłacalność.

W ramach dostarczania płynności Bank Anglii przeprowadzał następujące operacje:

- uruchomił specjalny instrument wsparcia płynności na rynku pieniężnym o wartości około 200 mld funtów,
- wprowadził gwarancje dla instrumentów dłużnych o terminie zapadalności do 3 lat,
- poszerzył pulę aktywów akceptowanych jako zabezpieczenie w transakcjach z bankiem centralnym,
- umożliwił wymianę papierów wartościowych na bony skarbowe lub gotówkę,
- w kwietniu 2008 r. zastosował transakcje swapowe z bankami komercyjnymi: wymiana instrumentów MBS o wysokiej ocenie ratingowej na obligacje skarbowe (jednoroczne z możliwością przedłużenia na 3 lata),
- w październiku 2008 r. wprowadził nieograniczoną podaż płynności dolarowej,
- również w październiku 2008 r. przygotował program pożyczek obligacji skarbowych przy szerokiej puli akceptowanych zabezpieczeń,
- w drugiej połowie stycznia 2009 r. wprowadził program skupu instrumentów rynkowych: papierów komercyjnych, obligacji komercyjnych, w tym obligacji emitowanych przez sektor bankowy.

W polityce monetarnej bank centralny Anglii wykorzystał dwa zasadnicze narzędzia: kształtowanie stóp procentowych oraz bezpośredni wpływ na podaż pieniądza poprzez tzw. rozluźnienie ilościowe. Od 2007 do 2009 r. obniżono w Wielkiej Brytanii stopę procentową o 5,25 punktu procentowego, a 5 marca 2009 r. Bank Anglii ogłosił wykorzystanie niekonwencjonalnego instrumentu polityki monetarnej tzw. rozluźnienia ilościowego. Polegało ono na dodruku pieniądza i wprowadzeniu go na rynek za pomocą aukcji – skupu papierów wartościowych, przede wszystkim bonów skarbowych, ale także papierów komercyjnych. Pierwsza transza wyniosła 75 mld funtów (z całej kwoty 150 mld funtów), druga transza 50 mld funtów.

Problemy destabilizacji sektora bankowego pojawiły się także w państwach członkowskich Unii Europejskiej. Na Łotwie nastąpiła faktyczna nacjonalizacja drugiego co do wielkości banku Parex. Poważne trudności powstały w węgierskim sektorze bankowym; EBC przekazał 5 mld euro pożyczki dla Banku Węgier, gdy wystąpił duży problemem z płynnością systemu finansowego (Komisja Nadzoru 2009). Pomoc dla ratowania stabilności sektora bankowego nadeszła również z Międzynarodowego Funduszu Walutowego. Niekonwencjonalne instrumenty regulowania stabilności sektora bankowego pojawiły się w Polsce i Czechach.

W Polsce Ministerstwo Finansów przygotowało pakiet ustaw, które wraz z „Pakietem zaufania" NBP miały na celu wzmocnienie stabilności polskiego systemu finansowego. W pakiecie znalazły się: ustawa o Komitecie Stabilności Finansowej, zmiana ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym (podwyższenie gwarancji depozytów do 50 tys. euro) oraz ustawa o instrumentach wsparcia dla instytucji finansowych. NBP umożliwił bankom pozyskiwanie środków złotowych na okresy dłuższe niż jeden dzień, a także środków walutowych, oraz zwiększył możliwości pozyskania płynności złotowej poprzez rozszerzenie zabezpieczeń operacji z NBP. Dla realizacji tych celów NBP przewidział (Komisja Nadzoru 2009):

- prowadzenie zasilających operacji otwartego rynku w formie operacji repo o okresie zapadalności do 3 miesięcy,
- wprowadzenie operacji swapów walutowych,
- wprowadzenie depozytu walutowego jako zabezpieczenia kredytu refinansowego,
- wprowadzenie modyfikacji w systemie operacyjnym kredytu lombardowego,
- wprowadzenie większej częstotliwości operacji otwartego rynku,
- możliwość przedterminowego wykupu bonów pieniężnych.

3. Identyfikacja i przyczyny stosowania nadzwyczajnych instrumentów regulowania stabilności sektora bankowego

Nadzwyczajne instrumenty finansowe zastosowane w regulowaniu stabilności sektora bankowego w Unii Europejskiej, ale również w pozostałych państwach globalnej gospodarki światowej, pojawiły się wraz z koniecznością reagowania wła-

dzy monetarnej na skutki globalnego kryzysu finansowego. Ich nadzwyczajność wynika ze specyfiki sytuacji, w której zostały zastosowane, sposobu i skali wykorzystania oraz skutków wobec całego sektora finansowego i gospodarki krajowej. Instrumenty te można uznać za niestandardowe, gdyż nie byłyby wykorzystane, gdyby nie globalny kryzys finansowy. Zagrożenie niestabilności finansowej, jakie wywołał, zmusiło władzę monetarną do zastosowania nadzwyczajnego wsparcia instytucji kredytowych.

Nadzwyczajne instrumenty regulowania stabilności sektora bankowego w Unii Europejskiej można podzielić na:

- odnoszące się do nacjonalizacji i rekapitalizacji banków krajowych,
- impulsy fiskalne,
- bezpośrednią pomoc banków centralnych w regulowaniu płynności rynku międzybankowego (np. operacje otwartego rynku),
- pośrednie oddziaływanie banku centralnego na płynność rynku międzybankowego (np. wykorzystanie obniżek stopy rezerwy obowiązkowej),
- politykę zmiany wysokości stóp procentowych.

Zostały one ze względu na rozmiar skutków globalnego kryzysu finansowego wprowadzone z inicjatywy wspólnej, władzy wykonawczej i banków centralnych reprezentujących władzę monetarną kraju. Pakiety stabilizacyjne rządów obejmowały wraz ze wsparciem sektora bankowego liczne działania dynamizujące wzrost gospodarczy i aktywność sektorową podmiotów krajowych. Rozmiar pomocy trudno jednoznacznie oszacować. W gospodarce światowej tylko pakiet chiński uważany za największy w relacji do PKB wyniósł 620 mld dolarów (Czekaj 2010). Wszystkie państwa dotknięte kryzysem globalnym przeznaczały na ratowanie gospodarki ogromne środki finansowe. Znaczna ich część została przeznaczona na dokapitalizowanie znajdujących się w trudnej sytuacji instytucji kredytowych. W Unii Europejskiej rząd niemiecki uruchomił fundusze w wysokości 100 mld euro na zakup akcji banków borykających się z problemami finansowymi. Wielka Brytania na ten sam cel, ale za pomocą różnych aktywności, postawiła do dyspozycji banków kwotę ponad 130 mld funtów. Rząd Francji na ratowanie banków przeznaczył 40 mld euro (Nawrot 2009, s. 136). Nie wyczerpuje to jednak całkowitej pomocy skierowanej do sektora bankowego w Unii Europejskiej. Narastające w tym sektorze skutki globalnego kryzysu finansowego zmieniały w czasie wielkość wsparcia sektora bankowego. Rządy państw członkowskich Unii Europejskiej zainicjowały również zwiększenie gwarancji depozytów bankowych, uznając, że jest to właściwy nadzwyczajny instrument stabilizowania całego systemu finansowego i gospodarki. Przejęły też funkcje instytucji gwarantowania kredytów bankowych, wspomagając znajdujące się w trudnej sytuacji przedsiębiorstwa produkcyjne, którym często z powodu pogorszenia wyników finansowych wskutek kryzysu finansowego spadała zdolność kredytowa. Realizowały czasami funkcje kredytodawcy ostatniej instancji, skupując papiery wartościowe zabezpieczone na kredytach hipotecznych.

Skala i charakter wsparcia kapitałowego sektora bankowego były niejednokrotnie bardzo ostro krytykowane. Wprawdzie pomoc rządowa w ogromnej części została przeznaczona na potrzeby pozostałych sektorów gospodarczych, poprzez aktywizację różnych impulsów finansowych wspierających inwestycje, produkcję, dochody czy zatrudnienie, ale trudno uzasadnić wsparcie winowajcy, tym bardziej, że kierownictwo dużych instytucji finansowych nie potrafiło zrezygnować z ogromnych wypłacanych sobie premii.

Jednocześnie pomoc rządowa spowodowała wzrost zadłużenia finansów publicznych. Ogromne środki wsparcia finansowego obciążały bowiem wprost wydatki budżetowe, których pokrycia szukano w zwiększonym deficycie budżetowym. Statystyka finansowa pokazuje, że we wszystkich państwach dotkniętych kryzysem globalnym wzrosły nie tylko deficyty budżetowe, ale również dług publiczny.

Banki centralne reagując na bieżącą sytuację sektora finansowego, uruchamiały również działania niezależnie od realizowanych pakietów pomocowych. Mieściły się one w ramach rozwiązań systemowych i funkcji banków centralnych wynikających z regulacji prawnych. Szczególna jednak była konstrukcja instrumentów regulacyjnych (np. operacje otwartego rynku skierowane na długie terminy). Skutki kryzysu globalnego zmusiły jednak banki centralne do zastosowania instrumentów niestandardowych – np. emisji pustego pieniądza. Podejmowane przez banki centralne wsparcie sektora bankowego w trudnym okresie globalnego kryzysu finansowego zasadniczo odnosiło się do:

- współodpowiedzialności i współdziałania z władzą wykonawczą w zakresie rekapitalizacji sektora bankowego,
- dostosowania instrumentów polityki monetarnej do nierównowagi rynku pieniężnego,
- zmian polityki stopy procentowej,
- przeciwdziałania ograniczeniom płynności sektora bankowego,
- zastosowania specyficznych instrumentów regulacyjnych.

Powstała sytuacja nie była jednak wyjątkowa. Globalizacja sektora finansowego gospodarki światowej, obserwowana już w latach siedemdziesiątych poprzedniego stulecia, wskazywała na jej wysoką kryzysogenność i niestabilność. Od dłuższego czasu na międzynarodowych rynkach finansowych występowały spektakularne kryzysy w systemie bankowym. One również wymagały reakcji banków centralnych. Z pewnej perspektywy czasowej można zauważyć, że chociaż każdy kryzys miał swe specyficzne uwarunkowania, to reakcje banków centralnych były podobne i charakteryzowały się zespołem zbliżonych cech.

Świadomość wysokiego ryzyka inwestycyjnego na rynkach finansowych spowodowała skierowanie odpowiedzialności banków centralnych na stabilność systemu finansowego. Wprawdzie stabilność ta sprowadzała się głównie do ustawowej odpowiedzialności banków centralnych za stabilność cen (monetarną), ale w warunkach ekstremalnego zagrożenia równowagi pieniężnej kraju polegała również na dyskrecjonalnym wspieraniu działalności operacyjnej banków komercyj-

nych. Pomoc często kierowano do poszczególnych instytucji kredytowych, chociaż bezpośrednim celem wykorzystania niekonwencjonalnych narzędzi wspomagania sektora bankowego była zawsze niekwestionowana zasadność utrzymania w równowadze całego systemu finansowego.

Najczęściej wykorzystywane przez banki centralne w okresach destabilizacji sektora bankowego instrumenty nadzwyczajne odnosiły się do (Szczepańska, Sotomska-Krzysztofik, Pawliszyn 2004, s. 9 i n.):

- funkcji kredytodawcy ostatniej instancji,
- polityki informacyjnej, głównie poprzez komunikację z rynkiem i moralną perswazję (*moral suasion*),
- decyzji o braku interwencji, które dotyczyły zwykle banków o niewielkim znaczeniu w sektorze bankowym.

Działania te wykraczają poza standardowy zbiór instrumentów regulacyjnych banków centralnych, ale nie pozostawały w sprzeczności z wyznaczonymi na gruncie prawnym ich funkcjami.

Znane są jednak przypadki, gdy banki centralne wykorzystywały w celu stabilizowania sektora bankowego niestandardowe instrumenty regulacyjne. Należy do nich zaliczyć (Szczepańska, Sotomska-Krzysztofik, Pawliszyn 2004, s. 9 i n.):

- zasilenie banków w kapitał,
- tworzenie specjalnych instytucji zarządzających aktywami niskiej jakości.

Działania te były zwykle podejmowane we współpracy z rządem oraz instytucjami tworzącymi sieć bezpieczeństwa finansowego (*Safety Net*). Porównując instrumenty antykryzysowe z nadzwyczajnymi instrumentami stosowanymi przez Unię Europejską w okresie globalnego kryzysu finansowego, można zauważyć, że te ostatnie mieszczą się w dotychczas stosowanych pakietach antykryzysowych. Ich nadzwyczajność jest zatem związana z powstawaniem sytuacji kryzysowych w globalnej gospodarce światowej, a doświadczenia banków centralnych w ich stosowaniu są duże. Nadzwyczajne instrumenty regulacyjne wykraczają poza tradycyjne instrumenty polityki monetarnej banków centralnych. Przesłanką i jednocześnie głównym celem ich zastosowania stało się utrzymanie stabilności systemu finansowego.

Bibliografia

Gazeta.pl (2009), http://www.gazeta.pl.

Goniszewski M. (2010), *Zajmijmy się ważnymi sprawami; Rozmowa z prof. Janem Czekajem, członkiem RPP*, Gazeta Bankowa nr 11/1105.

Komisja Nadzoru Finansowego (2009), http://www.knf.gov.pl.

Miruszewski T. (2009), *Polityka monetarna EBC w warunkach kryzysów finansowych i malejącej presji inflacyjnej*, w: S. Antkiewicz, M. Pronobis, *Gospodarka w warunkach kryzysu*, CeDeWu, Warszawa.

Nawrot W. (2009), *Globalny kryzys finansowy XXI wieku*, CeDeWu, Warszawa.
Pruski J. (2009), *Działalność antykryzysowa banków centralnych w dobie globalnego kryzysu finansowego*, 10 seminarium BRE-CASE, Warszawa.
Raport Roczny EBC 2007 (2007), EBC, Frankfurt.
Raport Roczny EBC 2008 (2008), EBC, Frankfurt.
Szczepańska O., Sotomska-Krzysztofik P., Pawliszyn M. (2004), *Banki centralne wobec kryzysów w systemie bankowym,* Materiały i Studia, nr 179.
Wefers A. (2008), *Finanzmarktstabilisierungsfunds SoFFin wird arbeitshahig*, Borsen Zeitung, 24.10.2008.
Żabińska J. (2009), *Kryzys finansowy i metody jego przezwyciężania na przykładzie niemieckich pakietów pomocowych*, w: S. Antkiewicz, M. Pronobis, *Gospodarka w warunkach kryzysu*, CeDeWu, Warszawa.

EXTRAORDINARY CENTRAL BANK INSTRUMENTS ROLE IN THE REGULATION OF EUROPEAN UNION'S BANKING SECTOR

Summary

The following article focuses on the issue of unconventional financial instruments predestined for European Union's banking sector in the period of global financial crisis. The fact file is a basis for identification and expression of their role in restoring stability on the financial market. The basic goal of this editorial is to assess these instruments' role in the monetary policy of the central bank in times of severe susceptibility of being „infected" by financial crisis.